

Erdély

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Új sorozat, 91. szám

2016/6.

Megjelenik havonta

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 Értesítője

Főszerkesztő:

Tóthpál Tamás

(tothpaltamas@gmail.com)

Szerkesztők:

Pál Gyöngyi, Szima Csilla

A csillagos nárciszok földjén jártunk

PÁL GYÖNGYI

Akik még sosem jártak nárciszréten, elképzelni sem tudják, milyen az, amikor hófehér nárcisszal vannak teleszórva a hegyi rétek. A nárciszmezőt érdemes május végén felkeresni, amikor a bódító virágillat és elbűvölő fehér szőnyeglepel teljes pompájával vár minden arra járó kirándulót. Erre az eseményre a hegyvidéki falvak lakói hagyományos nárciszünnepélyeket, nárciszfesztiválokat szerveznek, tánccal és zenével ünneplik meg a nárciszmező csodálatos hangulatát. A sátorozni vágyó turistáknak sátorhely van kialakítva, a tisztáson étel-ital, édesség, emléktárgyak vásárolhatók. Vannak, akik fényképeznek, sajnos elég sokan ölszáma gyűjtik a nárciszt, amely aztán virágpiacokra és a vázába kerül.

A Torockói-hegység nyugati peremén, ahol az Erdélyi szigethegység az Erdélyi-érchegységgel találkozik van a Negrileasa-i nárciszmező. Maga Negrileasa csak egy alig 70 lakosú település, Bucsony (Bucium) közigazgatása alá tartozik. Május 21-én, szép napsütéses időben ezen a nárciszmezőn jártunk, a kirándulást Vas Géza és Martonossy Magda szervezték. Reggel 8 órakor találkoztunk a kolozsvári Flip előtt, Torda felé indultunk, majd az Aranyosvölgyében folytattuk utunkat. Topánfalvától (Câmpeni) letértünk Abrudbánya felé, innen úgy 25 km-re keletre található Bucsony település. A nárciszmező innen két úton is megközelíthető: a Valea Negrilesei faluból erdészút visz a Nárciszok földjére, vagy Valea Albă felé, kicsit hosszabb, de egy darabig még aszfaltos az út, mi is erre mentünk. Eltértünk jobbra a Mogoș felé vezető útról, innen a gerincen haladtunk, szép

kilátásunk nyílt az Erdélyi-érchegységre. Nemsokára sátrakkal, emberekkel teli tisztásra értünk, itt kocsink a parkolóban maradt, és gyalog indultunk bejárni a nárciszrétet.

Ezen a hétfőn ünnepelték itt a környező falvak lakói a hagyományos nárciszfesztivált. A tisztástól nem messze kezdődik a rezerváció, a szokásos négy-szög jelzés jelezte, hogy védett területen vagyunk. A nárcisz itt tengerszint felett 1150–1250 méteres magasságban, összesen 45 hektárnyi területen virágzik. A nárciszmező a Vâlcoi csúctól keletre, a Valea Negrilesei és a Valea Grozei között van. A Buciumanilor-dombtetőt, a domb északnyugati oldalát, valamint a Vâlcoi-hegy (1348 m) északkeleti oldalát lepi el tavasszal a sok fehér virág. Nárciszmezőnek hívjuk azt a mezőt, rétet, ahol az egy négyzetméterre jutó virágzó hagymák töve száma több mint 80. Számuk sajnos évről évre csökken.

A nárcisz elnevezése a görög mitológiából származik, a szép Narkisszosztól (latinul Narcissus), aki a Husztec folyóban látta meg saját tükörképét, amelybe beleszeretett. A legenda szerint Nárciszba vagyis Narkisszoszba minden hajadon szerelmes volt, a legszebb nimfa, Echo szintén szerelmes lett az ifjúba, de ő figyelemre se méltatta. Artemisz istennő haragra gerjedt, elhatározta, hogy oly módon bünteti meg az ifjút, amelyet ő alkalmaz másokkal szemben. Egy napon, mikor Nárcisz megpillantotta magát a víz tükreben, szerelemre lobbant képmása iránt. Egész nap ott maradt, és hasztalan próbálta magához ölelni tükörképét. Reggelre Narkisszosz helyén az odasiető nimfák már csak egy csodálatos, illatos virágot, nárciszt találtak a víz partján. A nárcisz azóta is az önimádat

Elbűvölő fehér szőnyeglepel teljes pompájában

jelképe. Nyugaton egocentrizmust, önzést, hiúságot jelent, míg Kínában a virág a gazdagság és a szerencse szimbóluma.

Miért különlegesebbek a nárciszok ott fent a hegyekben? Kora tavasztól a virágárusok kínálják a nárciszokat a piacokon, kertekben virágzik, a növényhatározók is sok nárcisz fajt említene, de ezek többsége kerti dísznövény, ilyen az élénkcsörgő virágtakarójú csupros nárcisz (*Narcissus pseudonarcissus*) és az illatos fehér nárcisz (*Narcissus poeticus*). Ezek a fajok nem őshonosak nálunk. Az egyetlen őshonos és védett nárciszfajunk a csillagos nárcisz (*Narcissus stellaris*) – olyan faj, amely az adott területen fejlődött ki, és természetes úton terjedt el. Az őshonos növények már sokkal régebb óta itt van-

nak, mint mi, emberek. Nemsokára alkalmazkodtak az éghajlathoz, hanem szervesen beépültek a helyi biodiverzitásba, részei lettek a természeti sokféleségnek. Az őshonos faj néhány biztos alaktani bélyeg megfigyelésével felismerhető. A levél hosszára és szélességére, a virágtakaró lepellevelére kell figyelniük. A csillagos vagy más néven keskenylevelű nárcisz hegyi kaszálórét, kiszáradó laprétek, üde erdei tisztások faja. Jégkori maradványnövényünk, vagyis a jégkorszakok utáni melegebb periódusokban a Kárpátokban, Alpokban és a Balkán-hegységben talált menedéket és maradt fenn ez a hidegkedvelő faj. Védettsége indokolt, mert csak ezeken az élőhelyeken fordul elő. Európában végveszélyben lévő fajként tartják számon. Nálunk elég sok helyen, Máramaros, Erdély – akár a kolozsvári Szénafüveken is –, Bán-ság, Olténia, Munténia területén megtalálható, de az alkalmas élőhelyek mérete folyamatosan csökken, az emberek átalakítják a természetet vagy elhagyják a hagyományos gazdálkodást és a gyűjtő- és hasznosító szennedély is hozzájárul pusztulásukhoz. Sajnos nem egyszer láttuk, hogy a nárciszmező juhokat, tehénket legeltettek, vagy motorkerékpárokkal és négykerekű járművekkel hajtottak be a virágok közé, figyelmen kívül hagyva a védett területekre vonatkozó szabályokat. A csillagos nárciszok száma sajnos így évről évre csökken.

A negrileasai nárciszoknak saját legendájuk is van. A

Negrileasa szépséges tisztásán (Poiana Negrilesei) valamilyen régen, egyszer alkonyatkor megpihent egy különleges madár, messze útról jött, és elfáradt a hosszú repüléstől. Az itteni pásztorok észrevették, és meg akarták fogni, hogy tollal díszítsék kalapjaikat. Akkor a madár megszólalt emberi hangon, és arra kérte őket, hogy hagyják meg az életét, és megtölti a tisztást fehér dísztollakkal, úgy hogy mindenkinek jut belőle, sőt a gyerekeknek, unokáiknak és minden utódoknak lesz mivel díszíteni a kalapjukat. Az emberek megkegyelmeztek neki, a madár akkor felpütykült, megrázta szárnyait és a tisztás megtelt fehér nárciszokkal. Azóta minden évben a nárcisz fehér virágai elborítják itt a hegyoldalakat, jelezve hogy közeledik a nyár, és boldogságot hoznak az itt élő emberek szívébe. A negrileasai nárciszok legendája szájhagyomány útján maradt meg nemzedékekről nemzedékekre. Erdély legnagyobb, legszebb nárciszréteje itt van a Negrileasán. Azt a területet, ahol a nárciszok nyílnak, 1995-től védetté nyilvánították, a Torockói Turisztikai és Környezetvédelmi Egyesület Zalatnai Testülete (Asociația de Turism și Ecologie Trascău – Corp Zlatna) gondnoksága alá tartozik. Ne tegyünk kárt bennük, és óvjuk a pusztulástól ezeket a csodálatos virágokat, hogy nyíljanak továbbra is minden évben, örömet szerezve mindazoknak, akik májusban ellátogatnak erre a gyönyörű tájra!

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Erdélyi Gyopár, 2016/3

■ Nomen est omen, azaz a név kötelez – írja Kovács Lehel István, az Erdélyi Kárpát-Egyesület elnöke az *Erdélyi Gyopár* vezércikkében. Arra szólítja fel a tagságot, hogy legyenek hűek, életvitelben méltóak a 125 éves egyesülethez. Igen, 125 esztendő az EKE, újrakalauzálásról pedig éppen 25 év telt el. Ezt ünnepelte a „nagy család” a várfalvai Várban az EKE Napján. Nem volt hiány ajándékokban sem, így az egyesület kapott is, adott is. Kapott pezsgőt, jókívánságot és erdőrészt, amit pedig adott, azok sorában az EKE-bakancs kiadványok állnak legelő. De

van Memóriakártya a kicsiknek, jubileumi bor a Ménesi pincészetből.

Az *Erdélyi Gyopár* idei harmadik lapszámában az ünnep mellett helyet kap két teljesítménytúráról szóló beszámoló, hiszen az ekéek Erőss Zsolt-nak és Jókai Mórnak aktívan állítanak emléket. Részletesen olvashatnak arról is, ami következik: a XXV. EKE Vándortáborról, melynek bázisa Borszék lesz. A *Borvizeink, gyógyvizeink* sorozat most a tusnádfürdői termálkutakat ismerteti, a honismeret Krizbába kalauzál, a természetvédelmi területek közül

az Oszlea-hegy kerül elérhető közelségbe.

Folytatódik a „vizes” ismertető, a ködről és egyéb jelenségekről olvashatnak, de színes összeállítást közölnek a következő időszakban szedhető gombafajtákról is. Különleges írásnak számít *Az álskorpiók és kutatástörténetük Erdélyben* című, és arra is fény derül, hogyan lehetnek tartalmasak és kellemesek a rövid nyári éjszakák.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület kéthavonta megjelenő, természetjárás, honismeret, környezetvédelem témaköröket felölelő kiadványát keresse az EKE-osztályoknál!

Tisza-tó körtúra

SZIMA MÁRTON

Átkelés a komppal

SZIMA CSILLA

A Tisza-tó a Kárpát-medence második legnagyobb állóvíze, a Tisza hullámtérében kialakított legnagyobb mesterséges tó. A Tisza folyó 404-es (Kiskőre) és 440,5 folyamkilométere (Tiszababólna) között helyezkedik el. Területe 127 négyzetkilométernyi sziget található. A Tisza-tó a kiskőrei vízlépcső 1973-as üzembe helyezésével jött létre. A vízlépcső megépítésének célja egy víz-erőmű megfelelő vízmennyiséggel való ellátása, egy főcsatorna biztosítása, valamint turisztikai és vízi sportolásra alkalmas terület létrehozása. A gátak és duzzasztások létrehozásával a kidöntött fákat bent hagyták a területen. A rengeteg uszadékfa és fatuskó ideális élettér madaraknak és egyéb állatfajoknak. Így alakult ki egy új ökoszisztéma, vadregényes környezet, amely ma nem csak Magyarország, de Európa egyik legváltozatosabb természeti területe. A Tisza-tó sokféle élmény és kikapcsolódás lehetőségét nyújtó turisztikai célpont, amelyet egyre többen fedeznek fel. Az idén tavasszal kerékpáros túrára mentünk a víz hazájába. Esős időben érkezünk a Tisza-tó kempingbe, de az elkövetkező két-há-

rom nap időjárása jónak ígért. Elfoglaltuk szálláshelyeinket, és kisebb csoportokba gyülekezve beszélgettünk: készült az útiterv.

Szombat reggel háromnegyed kilenckor összeállt a nagy csapat. Első nap 34-en indultunk dél irányba megkerülni a Tisza-tó vidékét. Útirány: Poroszló, Sarud, Abádszalók, Tiszaszőlős, s vissza a kempingbe. Kisebb csoportokba verődve indultunk el a régi úton, majd egy rövid szakaszon s át a hídon a forgalmas főutat vettük igénybe, később rátértünk a töltesen található kerékpárútra. Ezen az útszakaszon kissé szélesebb volt az aszfalt, célforgalomnak is használják: elég gyakran találkoztunk a partra igyekvő halászokkal, kajakosokkal. Verőfényes napsütésben haladtunk, közben kellemesen fújt a szél. Többször tartottunk szünetet, kísértünk egy-egy holtágra vagy madárlesről figyeltük meg a növény- és állatvilág gazdagságát. Kattogtak a fényképezőgépek, ki-ki a maga módján próbálta megörökíteni a festői tájat. Voltak, akik bementek egy-egy félszigetre, mások távolról figyelték a madarak röptét, néha egyesek sörözni, mások fagyaltotni álltak meg. Láttunk gémet, feketególyát, kormoránt, amint feneketlen bendőjébe tömte a halat. Érdekes zsiliprendszert

figyelhettünk meg, amivel a jóval alacsonyabb jobb oldali termőföldről szivattyúzták át a szűkség esetén a vizet, de ha öntözni kellett, akkor a víz ellentétes irányba, tehát a Tiszából került a termőföldre. Az első nap 67 km-t tettünk meg, kicsit elfáradtunk, de annál jobban esett a közös vacsora: krumpliligulás, majd túrós csusza. Végül aki akart, még minigolfozhatott is.

A második nap kisebb távot kellett lepedálozni, ekkor észak irányból kerültük meg a tavat. Tiszadorogmán komppal keltünk át a folyón, ami azért is volt érdekes, mert bemutatták hogy a kemp lefelé is vontatható a Tiszán, és nemcsak utas szállító, hanem teherforgalmat is lebonyolít. Buja erdős, bozótos vidéken haladtunk, sokkal kevésbé forgalmas helyen, gyakran földúton. Így még közelebb kerültünk a természethez, kigyót, teknőst is láttunk az út szélén. Igyekeztünk a víziállatot visszatéríteni a meder felé, mert eltévedt. Ezen az útszakaszon kétszer is kaptunk gumidefektet, hála a töviseknek, de hét perc alatt megoldottuk a tartalék tömlővel.

Poroszlón megnézhattuk a Tisza-tavi Ökocentrum különleges állat- és madárvilágát, egy óriási akváriumrendszert, tájházat, valamint oktató- és szórakoztató központot.

Vasvári Pál Kerékpáros Emlék- és Teljesítménytúra

2016. július 2.

Még vannak helyek!

Jelentkezni június 27-én, hétfőn éjfélig lehet online a túra honlapján (www.ekekolozsvar.ro/vasvaribringa/), vagy személyesen hétköznap a KMDSZ székházban (9–17 óra) és a Szabadság titkárságán (9–16 óra)!

Az idén korlátozott számú jelentkezőt fogadunk, ezért kérünk minden kedves érdeklődőt, idejében jelentkezzen. Részletek: 0723-400496.

Júliusi rendezvények

- **Július 1. (péntek):** Fürdőtúra a patai sóstóhoz az M45-ös autóbusszal, gyalog 4 km. Találkozás 6.30 órakor a 4-es troli Aurel Vlaicu végállomásánál (az IRA előtt). Szervező: Szakács Éva.
- **Július 2. (szombat):** Vasvári Pál Kerékpáros Emlék- és Teljesítménytúra, 16. kiírás. Indulás Kolozsvárról vagy Gyaluból, a hidegszamosi letérőtől. Szervezők: Branea Róbert és Nagy Lajos. A résztvevők száma korlátozott, előzetes bejelentkezés szükséges. Részletek a túra honlapján: www.ekekolozsvar.ro/vasvaribringa/ vagy telefonon ♦ Lomb; vadcsereznyre szüret (12 km, 300 m szintkülönbség). Találkozás a nagyállomás előtt 9 órakor. Szervező: Kiss János.
- **Július 3. (vasárnap):** Séta a Szászfenes melletti erdőben (15 km). Találkozás 8.45 órakor a 9-es autóbussz Bucium utcai megállóiban (M21-es busszal Szászfenesig és vissza). Szervező: Pál István és Pál Gyöngyi.
- **Július 6. (szerda):** Séta a Péter-úton (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta ♦ 18 órától közgyűlés az Apáczai-líceumban.
- **Július 8. (péntek):** Fürdőtúra a patai sóstóhoz az M45-ös autóbusszal, gyalog 4 km. Találkozás 6.30 órakor a 4-es troli Aurel Vlaicu végállomásánál (az IRA előtt). Szervező: Szakács Éva.
- **Július 9. (szombat):** Bagolysűrű; vadcsereznyre szüret (18 km, 300 m szintkülönbség). Találkozás a rádióstúdiónál 8.30 órakor. Szervező: Kiss János ♦ Bükki források (Erzsébet forrás, Szent János-kút, Majláth-kút). Találkozás 9 órakor a monostori végállomásnál. Szervező: Szatmári Béla.
- **Július 10. (vasárnap):** Leányvár–EKE forrás (20 km, 500 m szintkülönbség). Találkozás 8.45 órakor a 9-es autóbussz Bucium utcai megállóiban (M21-es busszal Szászfenesig). Szervező: Csorba Anna.
- **Július 11–17. (hétfő–vasárnap):** Gyulai fürdőtúra. Szervező: Vas Géza.
- **Július 13. (szerda):** István-forrás (9 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.
- **Július 14. (csütörtök):** Túraszervezők tanácskozása és választmányi gyűlés 18 órától a székházban.
- **Július 15. (péntek):** Fürdőtúra a patai sóstóhoz az M45-ös autóbusszal, gyalog 4 km. Találkozás 6.30 órakor a 4-es troli Aurel Vlaicu végállomásánál (az IRA előtt). Szervező: Szakács Éva.
- **Július 15–17. (péntek–vasárnap):** Munkatúra Csucsán. Találkozás 7.15 órakor az állomáson. Szervező: Bagaméri Tibor. Bejelentkezni telefonon.
- **Július 16. (szombat):** Árpád-csúcs–Kis Magura (22 km). Találkozás 8.45 órakor a 40-es autóbussz megállóiban (román színház). Szervező: Fazakas Ferenc ♦ Málnaszüret a Kopasz-domb alatt, érdeklődni telefonon. Szervező: Kiss János.
- **Július 19–21. (kedd–csütörtök):** Munkatúra Csucsán. Találkozás 7.15 órakor az állomáson. Szervező: Bagaméri Tibor. Bejelentkezni telefonon.
- **Július 20. (szerda):** Cérna-forrás (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.
- **Július 22. (péntek):** Fürdőtúra a patai sóstóhoz a györgyfalvi M13-as autóbusszal, gyalog 8 km. Találkozás 7.30 órakor a román színház melletti megállóban, visszafelé Patáról autóbusszal. Szervező: Szakács Éva.
- **Július 23. (szombat):** Cérna-forrás (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szatmári Béla.
- **Július 24. (vasárnap):** István-forrás (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Barabás Ibolya.
- **Július 26–31. (kedd–vasárnap):** XXV. EKE vándortábor Borszéken. Rendező: EKE-Gyergyó. Részletek a tábor honlapján: www.ekegyergyó.ro/index.php/xxv-eke-vandortabor.
- **Július 27. (szerda):** Rejtett-forrás (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.
- **Július 29. (péntek):** Fürdőtúra a patai sóstóhoz a györgyfalvi M13-as autóbusszal, gyalog 8 km. Találkozás 7.30 órakor a román színház melletti megállóban, visszafelé Patáról autóbusszal. Szervező: Szakács Éva.
- **Augusztus 3. (szerda):** Séta a Péter-úton (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta ♦ 18 órától közgyűlés az Apáczai-líceumban.
- **Szolgálatos napok a székházban** (Kolozsvár, Cardinal Iuliu Hossu/Fürdő utca 20. sz., 13-as ajtó): kedden 10.30–12.30, csütörtökön 17–18 óra között. ♦ **EKE fotóklub:** minden kedden 17 órától a székházban. ♦ **Könyvtár:** minden csütörtökön 17–18 óra között a székházban.

Túraelőzetes

- **Augusztus 26–28. (péntek–vasárnap):** Fertő-tó körtúra. Szervező: Szima Márton. Érdeklődni telefonon.

Túravezetők, szervezők elérhetőségei

Bagaméri Tibor 0742-776930	Pál István 0264-572663
Barabás Ibolya 0740-560742	Szakács Éva 0743-670685
Branea Róbert 0723-400496	Székely Lavotta 0748-036290
Csorba Anna 0740-407652	Szima Márton 0766-703575
Fazakas Ferenc 0752-640319	Vas Géza 0742-659570
Kiss János 0364-807639	Titkár: Etédi József
Nagy Lajos 0729-835674	0745-029946 és
Pál Gyöngyi 0742-373546	Székely Lavotta

Rendezvényeire minden érdeklődőt szeretettel vár az EKE – Kolozsvár 1891!